

Generell tanke om revolution på 2000-talet

En text av Svartkatt

Om texten

Först och främst vill jag tacka de kamrater från anarkism.info som hjälpt mig med förbättringsförslag och korrekturläsning av denna text. Den är skriven under min pseudonym, eftersom jag inte vill ge sken av att alla inom kollektivet nödvändigtvis står bakom allt jag skriver här. Men ingen text är det exklusiva resultatet av en persons tankar och arbete, och det gäller i det här fallet också.

Den här texten är ett försök att brottas med frågor om revolution och organisering genom en anarkistisk lins. Jag börjar texten med att knyta an till historiska anarkistiska idéer på det här temat, och fortsätter sedan med att presentera mina egna skissartade tankar.

Först formulerar jag ett sätt att se på sociala kamper som en större helhet, och använder sedan denna analys för att diskutera vad en revolution på 2000-talet skulle innebära, samt hur anarkister skulle kunna förhålla sig till den med avseende på organisering.

Organisering och organisationsteori är de två främsta trådarna i texten. Den ska inte ses som en helhetssyn. Texten är avsiktligt begränsad så att den inte går in speciellt mycket på vare sig analys av olika maktordningar eller en grundläggande definition av anarkism.

Texten kan förutsätta viss förkunskap, främst när det gäller grunderna för anarkismen. Men bortom det har jag försökt att skriva så begripligt som möjligt och förhoppningen är att det inte krävs någon förkunskap om olika organisationsteorier för att kunna tillgodogöra sig innehållet.

Egentligen är mycket i den här texten inte nytt, utan ett sammanförande av ett flertal etablerade teorier och klassiska anarkistiska organisationsprinciper. Jag försöker genomgående att inte referera till dem så mycket, utan låter texten tala för sig själv. Dels för att inte krångla till det i onödan, och dels för att jag inte alltid håller med om allt i dessa teorier, utan försöker plocka russin ur kakan och tolka dem på mitt vis.

Men för den som ändå vill gräva lite mer under ytan, så är de två huvudsakliga teorierna som lurar i bakgrunden dels *social strejk*¹, som står för den del av texten som behandlar en helhetssyn på olika sociala kamper, dels *especificismo*², som är en sydamerikansk anarkistisk tendens med en intressant syn på anarkistisk organisering.

1 Se exempelvis <https://www.transnational-strike.info/>

2 En kort introduktion finns här: <https://libcom.org/library/especificismo-anarchist-praxis-building-popular-movements-revolutionary-organization-south>

Tankar om revolution

Att tankar kring omvälvande samhällsförändring – revolution – funnits med länge och diskuterats flitigt av radikala tänkare och sociala rörelser är ett faktum. Titeln för den här texten är exempelvis tagen från Pierre-Joseph Proudhons bok med namnet ”En generell idé om revolutionen på 1800-talet”.

I boken skissar Proudhon en klassisk kritik såväl som framtidsvision. En vision socialister idag i stor utsträckning tar för given, men som i många delar var ny när Proudhon presenterade den. Proudhon inspirerades förstås i sin analys av många samtida tänkare och rörelser, såväl som av föregångare, men boken är ändå en av de första mer precisa formuleringarna av den frihetliga socialismen.

Proudhon tänkte sig ett samhälle fritt från nationalstater och centraliserade auktoriteter, där producenterna själva förvaltade samhällets resurser. Han såg de inneboende motsättningarna under kapitalismen som nära sammanbundna med de förtryckande auktoritära institutionerna som växt fram i stark synergi med det ekonomiska systemet.

Det var inte konstigt, menade han, att en stark stat, en polismakt, centralisering, och en rad andra liknande fenomen var så tidstypiska – de behövs för att systemet ska fungera. Han argumenterade därför att en radikal samhällsomvälvning måste grunda sig i att arbetarna förändrar där de är, och där de har reell makt över samhällsförhållandena – i sin vardag. På så sätt bryter de sönder de gamla strukturerna och gör dem överflödiga på en och samma gång.

Tankar som dessa är förstås inte unika hos Proudhon. Varje generation av anarkister och socialister har inspirerats av sina föregångare, och med utgångspunkt i sin samtid skissat tendenser och metoder för att nå ett bättre samhälle. Det behöver inte ens röra sig om strikt vetenskapliga analyser – några av de bästa och mest inspirerande visionerna har exempelvis uttryckts i form av skönlitterära verk, som i science-fiction genren, där Ursula Le Guins bok *Shevek* är en personlig favorit.

Sådan inspiration är fantastiskt bra och viktig, men den behöver också hanteras på rätt sätt. Omfattande teorier är bra för att väcka vår fantasi och få oss att tänka, men vi behöver se sådana teorier som hypoteser snarare än profetior. Alltför ofta har socialistiska teorier förvandlats till absoluta sanningar. Men den som påstår sig veta precis hur samhället kommer utvecklas lurar antingen andra eller sig själv. Och ju mer detaljerade, självsäkra och intrikata dessa förutsägelser, desto mer tenderar de att säga om personen som uttrycker dem och desto mindre om de fenomen de försöker fånga upp.

Allt från tvärsäkra förutsägelser om kapitalismens snara fall till jakten på olika revolutionära subjekt har förvisso inspirerat, men på många sätt också hämmat teori och praktik. För samtidigt som vissa grupper och tendenser har höjts till skyarna, har andra avskrivits på ett sätt som inte bara slösat bort potential, utan ibland också spridit osämja – exempelvis mellan stad och landsbygd, produktivt och reproduktivt arbete, intellektuella och arbetare, eller arbetare och de som inte lönearbetar.

Den bistra men ändå befriande sanningen är att det inte finns några genvägar, inga silverpilar eller dolkar av valyriskt stål som kan penetrera fiendens hjärta och i ett slag vinna konflikten. Och ju snabbare vi inser detta, desto snarare kan vi börja bygga livskraftiga rörelser mot stat, kapital, patriarkat, rasism, och andra maktordningar vi lider av. När vi tänker på radikal självorganiserad social förändring på 2000-talet behöver vi hitta ett sätt att experimentera utan att hela tiden börja om på noll eller förlora grundläggande värderingar och förhoppningar. Det här är ett försök att göra just detta.

Sociala kamper

Jag tänkte börja med att prata om strejk. Ett begrepp som har en något inrutad betydelse för många idag. Jag skulle vilja använda strejken som en symbol eller liknelse, och låta den explodera i samhällets alla sfärer.

Till att börja med, vad är egentligen en strejk? I klassisk bemärkelse är det när arbetare på en arbetsplats lägger ner arbetet för att vinna bättre villkor från kapitalisterna för vilka de måste arbeta för att kunna ha råd med mat, boende och annat som behövs för att överleva. För att vara ännu mer precis, är det frågan om en *kraftmätning*. Utan arbetarna kan inte kapitalisterna generera nya vinster, samtidigt som en del av kostnaderna ofta kvarstår, och utan kapitalisterna får inte arbetarna tillgång ens till de smulor från produktionen som annars håller dem vid liv. Vilka klarar sig längst utan de andra?

Exakt hur en sådan kraftmätning börjar eller slutar beror på flera faktorer, inte minst arbetarnas självförtroende, organiseringsgrad, och vilken sorts strukturer de arbetar inom. Lågt självförtroende kan minska stridsviljan, bristfällig organisering kan innebära avsaknad av resurser och verktyg, och i en hierarkisk struktur kan topparna sälja ut arbetarna genom att söka ”samförstånd” snarare än att representera dem på bästa sätt. Men konflikternas yttre ramar tenderar ändå att utgöras av grundläggande ekonomiska förhållanden. Vad det betyder är att antingen får arbetarna slut på resurser och riskerar att inte klara vardagen ekonomiskt, eller så riskerar kapitalisten konkurs³.

Med den här definitionen av strejken seglar en fråga upp som den kanske allra viktigaste: *Hur kan arbetarna maximera sin styrka i denna kraftmätning?*

Det klassiska svaret här är kollektiv kamp och strejkkassa. Genom att organisera sig och bygga upp en gemensam ekonomisk buffert kan arbetarna för en tid klara sig under en strejk eller lockout⁴. Men att stanna här vore att se på kraftmätningen i alldeles för snäva ramar. När syndikalistiska arbetare i norra Sverige under 1920-talet drabbade samman med den rovgiriga skogsindustrin, resulterade detta i en sexårig(!) lockout⁵. Till slut vann arbetarna den kampen. Hur var det möjligt? Det var inte bara på grund av strejkkassa och små bidrag från sympatisörer. Vissa tvingades förvisso emigrera, men många klarade sig på de markplättar de fortfarande hade där de kunde odla och bedriva självhushållning. Detta tillsammans med en militant kamp mot strejkbrytare bäddade för vinsten.

I ett annat fall, i Lawrence, Massachusetts, kom organisatörer från det radikala facket IWW på idén att skicka arbetarnas barn till stödfamiljer runtom i angränsande delstater för att på så sätt minska arbetarnas omkostnader och åtaganden under den pågående massiva textilstrejken. Detta var ett drag som dessutom gav strejken oerhörd publicitet och väldigt stort folkligt stöd, inte minst sedan staten velat stoppa taktiken och helt enkelt klubbade ner föräldrar, barn och fackliga organisatörer på tågstationen – något som blev droppen som vände den allmänna opinionen till de strejkandes fördel.

Vad det här visar är att den här styrkan som kraftmätningen utgörs av består av många komponenter, ibland väntade och ibland oväntade. Det rör sig inte bara om krass ekonomi, utan också om sociala förhållanden. Vi behöver alla en rad saker för att klara vår vardag – mat, husrum, sjukvård,

3 Som en parentes är det värt att påpeka skillnaden i dessa ”risker”, eftersom just risken så ofta anförs som en ädel uppoffring från kapitalisternas sida. Medan arbetare ingår i arbetsförhållandet med risk för att annars inte ha grundläggande nödvändigheter, riskerar kapitalisten främst en del av sin makt att bestämma över andra, det vill säga sitt kapital. Att kapitalister skulle belönas på grund av sitt risktagande är alltså en lika gammal som vilseledande myt.

4 En lockout är arbetsköparnas motsvarighet till strejk. De låser ute arbetarna från arbete och därmed också löner, i förhoppning att blöda slut på arbetarnas resurser och tvinga dem att ge med sig.

5 Om denna, den så kallade Lossmen-Ekträsk-konflikten, och andra syndikalistiska strider kan en exempelvis läsa i Ingemar Sjöö, *Fackliga Fribrytare* (Federativs förlag, 2011)

barnpassning, utbildning, underhållning, och så vidare. Om vi arbetar aktivt med att utveckla vår kapacitet att tillgodose dessa behov kan vi stärka vår position i kraftmätningen. Vi kan kalla den här kapaciteten för en *struktur av ömsesidig hjälp*.

Dessutom kan vi konstatera att det vore dumt att återuppfinna hjulet inför varje strejk, och att vi ofta inte vet när och var denna kraft kommer att behövas. Den här infrastrukturen av ömsesidig hjälp är alltså inget vi bara bör skapa reaktivt eller i isolering, utan någonting vi behöver utveckla proaktivt och gemensamt. Vi behöver alltså *tillgängliggöra* resurser, och samtidigt *förtäta* banden mellan våra olika organisationer, rörelser och den infrastruktur vi bygger upp. På så sätt kan våra ambitioner få en större mening – ett socialt sammanhang där vi bygger en generell autonom motmakt för konkreta sociala kamper. Och det är precis här vi kan låta begreppet explodera.

Hittills har vi bara pratat om strejk, och det ger förstås associationer till klassiska arbetsplatskonflikter. Men den här metodologin går att tillämpa på *alla potentiella sociala konflikter*. Kraftmätningen mot en motståndare, byggandet av infrastruktur för ömsesidig hjälp, och det kortsiktiga målet att vinna eftergifter – allt det gäller våra arbetsplatser såväl som våra bostadsområden, miljö- och djurrättsfrågor, antifascism eller feministisk kamp. Och där en klassisk strejk är ett undandragande av arbetskraft i produktionen, kan vi generellt säga att varje konflikt innebär något slags undandragande från eller störning av en befintlig maktordning.

Denna bredare definition av strejk handlar inte heller bara om var en konflikt händer, utan vilka den berör och engagerar. Det är alltså inte bara frågan om att inkludera konflikter utanför arbetsplatser i strejkbegreppet, utan också om att se dess beröringspunkter och föra dem samman, att låta varje strejk spilla ut långt bortom vad vi vanligtvis ser som dess avgränsade sammanhang, för att öka vår styrka i dessa olika kraftmätningar. När vi lyfter strejken till en sådan mer allmän nivå kan vi också se undandragande som både en del av en omedelbar konflikt, som att tillfälligt lägga ner arbetet på en arbetsplats, och som ett pågående långsiktigt projekt – ett slags *exodus* ur institutionerna.

Historiskt har ett sådant exodus kunnat ske på många sätt. I geografisk mening kan det handla om att lämna ett område där makt utövas över en, till ett område där så inte sker. James C Scott har studerat det tänkta området ”Zomia”. I bergsmassiv i Sydostasien med många miljoner invånare har människor genom sin levande praktik gjort motstånd mot de kringliggande staterna. Geografiska regioner kan också genomföra en slags politisk exodus, helt eller delvis, som Zapatistas i Chiapas visat, eller som revolutionen i norra Syrien. Slutligen kan det också röra sig om mindre områden som La Zad⁶ i Frankrike, ekobyar, eller exempelvis husockupationer runt om i världen.

Men bortom sådana geografiska formuleringar av exodus finns också andra sätt – att systematiskt undandra sig en specifik maktordning. Detta kan exempelvis ske genom allmänningar som gynnar deltagarna samtidigt som de bryter med kapitalismens vinst- och marknadslogik, genom självreduktion av avgifter⁷ och skatter vilket underminerar statens förmåga att utsuga och kontrollera deltagarna, eller genom taktiker för att undkomma olika former av kontroll och repression. Det kan också ske genom att i dessa exilartade relationer försöka etablera praktik som bryter med patriarkala eller rasistiska normer.

Det är också viktigt att skilja individuella och isolerade former av exodus, ett slags livsstilsval som inte nödvändigtvis relaterar till någon större helhet⁸, från det vi pratar om här. När vi ser på de olika

6 En ockupation och självförvaltning av ett område där franska staten länge avsåg bygga en ny flygplats.

7 Ett bra svenskt exempel på detta är Planka.nu (<https://planka.nu/>).

8 Därmed inte sagt att individuella former av exodus och livsstilsval är att förkasta. Snarare är de kollektiva formerna närapå omöjliga utan dem, men de individuella är på egen hand otillräckliga och fångas lätt upp inom kapitalismen.

kamperna i samhället som en helhet där vi behöver bygga band för att förstärka vår kapacitet i kraftmätningar, kan vi se och genomföra exodus som en integrerad del av en övergripande kampmetod. Det sociala centret, det ockuperade huset, det fackliga solidaritetsnätverket, eller den autonoma zonen blir inte bara sitt eget självändamål för direkt frigörelse, utan också en pusselbit i bygget av en bredare infrastruktur. Och för att undvika att bli isolerade öar måste dessa pusselbitar länkas samman och stå med båda fötterna i befintliga sociala rörelser, vilket är ett ständigt pågående arbete.

Om vi framgångsrikt lyckas bygga ut våra strukturer av ömsesidig hjälp, ökar vi vår kapacitet för att i direkta konflikter kunna reproducera oss och vinna eftergifter. Men den infrastruktur vi bygger upp bör samtidigt långsiktigt utgöra en gradvis exodus, där vi bit för bit befriar delar av våra sociala interaktioner från de rådande systemens påtvingade logik.

Ideologier, klasser, och strukturer av ömsesidig hjälp

Revolutioner inträffar när stora grupperns intressen sammanfaller och blir så akuta att de försöker att radikalt förändra sina omständigheter. Men om de flesta skulle tjäna på en revolution, som revolutionärer menar, varför är då inte en majoritet redan revolutionära? För det första skiktas samhället på ett sätt där en del människor har det relativt välbeställt, och för det andra är vårt samhällssystem både komplext och understött av en propaganda-apparat som genomsyrar nästan alla aspekter av våra liv – från skola, till medier och politik. Många människor relaterar därför inte sina problem med fattigdom, sjukdom eller mentala påfrestningar till hur vårt samhälle är uppbyggt i grunden, övertygas att tro att mer blygsamma åtgärder skulle räcka, eller faller offer för konspiratoriska teorier som utdefinierar olika syndaböcker.

De som förespråkar revolution är alltså i de flesta tider en minoritet, och behöver brottas med tankar om hur de ska kunna påverka samhället i en revolutionär riktning. Här finns det både en risk med att överbetona den egna minoritetens möjlighet att genom sin organisering påverka eller styra händelseförloppet, men också omvänt en risk att förlita sig på en slags spontanitet som inte lämnar något vidare utrymme för aktiv påverkan och revolutionär organisering. Det finns också en spänning mellan de som föreställer sig revolutionen som förutbestämd och en slags naturkraft där människor bara sveps med, och de som läser in otroligt mycket subjektivitet, ibland till den grad att revolutionen framstår som något som tillräckligt hängivna revolutionärer kan önska fram med viljekraft.

Jag skulle vilja förespråka ett synsätt som går en mellanväg, dels för att jag inte tror att någon av ovanstående idéer träffar rätt, och dels för att vi inte riktigt kan veta exakt hur det blir och därför behöver hålla dörrarna något öppna för olika scenarion. Det finns massor med hypoteser, teorier och exempel på hur en revolution uppstår och vad som sätter igång den, men det är inget vi kan veta säkert på förhand. Att inse detta är första steget till att kunna formulera teori och praktik som kan vara oss till hjälp utan att låsa in oss eller göra oss passiva.

På ett sätt kan anarkister redan besvara frågan om revolution, eller åtminstone den om långsiktiga delmål, på ett ganska tillfredsställande sätt. Vi kan göra det genom att peka på de kamper vi redan står mitt i – på arbetsplatser, i bostadskvarteren, i feministiska frågor, för miljön, och så vidare – och dra en linje mot framtiden. Där vi organiserar för bättre villkor på arbetsplatser, vill vi till slut självförvalta och transformera dem till platser där vi tillfredsställer våra behov, eller lämna dem på historiens sophög. Där vi strejkar mot hyreshöjningar eller andra brister i våra hem, vill vi i förlängningen själva förvalta dem efter våra olika behov. Överallt är det de som berörs som ska bestämma.

Det här är bra, men det säger främst *vad* vi vill åstadkomma, inte *hur* det kan göras. Låt oss därför göra en ansats som grundar sig i vår tidigare diskussion där vi tog strejken och förde den samman med ett

helt nät av ömsesidig hjälp, för både kortsiktiga abrupta och långsiktiga gradvisa undandraganden. Även om vi inte kan veta exakt under vilka förhållanden en revolution sker, så kommer de organisationsformer och idéer som är populära när något sådant sker att spela roll. Den organisering och de organisationer, liksom de ideologier, som varit starka vid en revolutions utbrott har alltid påverkat (och påverkats) av densamma – i både positiv och negativ riktning.

Revolutioner sker ofta när någon slags kris leder till en situation där varken stat eller kapital lyckas kompensera, eller till och med förvärrar situationen med sitt agerande, så att krisen når en slags brytpunkt där en kritisk massa är beredd att på allvar utmana de rådande förhållandena för att råda bot på sin situation. Även om vi skulle medge en mer medveten väg mot revolutionen (det vill säga att den främst manas fram av medveten organisering), så skulle ju de stegrande politiska motsättningarna som det innebar till slut bli själva krisen. Alltså, oavsett om vi tror att krisen är orsaken eller resultatet, så är risken stor att en revolution föregås av och sker i någon slags kris. Vår organisering genom nätet av ömsesidig hjälp, som vi tidigare definierat den, kan här spela en trippel roll.

För det första kan den förbättra våra villkor här och nu. För det andra kan den accelerera utvecklingen i revolutionär riktning i en annalkande krissituation. *Och, för det tredje, så kan de strukturer som vi byggt upp, i händelse av en djup kris, gå från att vara strukturer av ömsesidig hjälp till att vara strukturer för social förändring.* Det vi bygger för att öka vår motmakt blir alltså samtidigt ett embryo för en helt ny värld, i skalet av den gamla. Detta embryo vaknar plötsligt till liv och börjar andas för egen maskin – krisen är dess syre och våra kamper dess blodomlopp.

Organisationsformer

Vi har nu formulerat en slags öppen strategi, som inte förutsätter ett givet händelseförlopp eller en given organisationsform. Våra kamper, i allehanda organisationer och rörelser, kan knytas samman till ett nätverk av ömsesidig hjälp, som i en tillräckligt djup kris – en revolutionär situation – kan börja agera som strukturer för social förändring. Nu måste vi vända blicken till olika organisationsformer och organisationssfärer, för att på ett tydligare sätt kunna prata om vad vi kan göra här och nu för att börja bygga upp dessa strukturer av ömsesidig hjälp, och binda dem samman.

Historiskt sett har de flesta organisationsformer – må de vara arbetarråd, radikala fackföreningar, specifika revolutionära grupper, och så vidare – visat både på en potential att agera som pådrivare i revolutionära situationer, men också tendenser till byråkratisering samt en självbevarelsedrift som gör att organisationen blir ett självändamål och i värsta fall en bromskloss istället för ett underlättande verktyg. Ingen organisationsform är immun mot att gå ett sådant öde till mötes.

Vad kan vi då säga om organisering, genom den lins vi utvecklat i den här texten? Att vår organisering beror på våra omständigheter, och att där en viss typ kan fungera, kan på annat håll en annan vara mer gynnsam. Olika former kan också samverka som en mångsidig helhet. Det viktiga är att de organisationsformer vi väljer har det gemensamt att de främjar vår självorganisering och ökar vår kraft i alla sociala kamper istället för att förlita sig på att andra löser problemen åt oss, samt att mångfalden av taktiker och organisationer ses som en potentiell styrka, där frågan snarare är hur de bäst länkas samman, och inte vilken av dem som kommer utse sig själv till ledare över de andra.

Anarkister har i alla tider förkastat staten, parlamentarismen och hierarkisk organisering i allmänhet eftersom de ansetts vara olämpliga verktyg för revolutionära mål. Detta bygger på historiska erfarenheter men också anarkismens syn på social förändring som grundad i människors självaktivitet: Människor förändrar sin omgivning, och i förlängningen sig själva, genom sina handlingar, på ett sätt som är *förebildande*. Sättet på vilket människor förändrar sin omgivning kommer också att avspegla sig

i de nya sociala relationerna som uppstår. I korthet är detta en syn på social förändring som lägger vikt vid att mål och medel måste vara nära sammanbundna, eftersom medlen kommer att färga av sig på målen, oavsett avsikterna⁹. Eller som Errico Malatesta uttryckte det: ”Den som ger sig ut på vägarna och tar fel avfart, kommer inte att komma fram dit hen avser, utan dit vägen leder”¹⁰.

Såväl historiska insikter, anarkistisk teori och det synsätt på sociala kamper som vi här utvecklat pekar åt samma håll. Varken staten, parlamentarismen eller hierarkiska organisationer kan hjälpa oss att bygga det nätverk av ömsesidig hjälp som kommer att behövas för att både vinna våra kraftmätningar med olika maktordningar och samtidigt bygga upp det som på sikt kan bli självorganiserad samhällsförändrande infrastruktur. Fria, gräsrotsbaserade och partipolitiskt oberoende fackföreningar, bostads- eller grannskapsorganisationer, sociala fack som kombinerar organisering på och utanför arbetsplatser, sociala center och bokcaféer, alternativmedia, stora federationer av specifika politiska grupper, eller mindre vänggrupper, är däremot alla verktyg som vi bör ha i vår verktygslåda samt överlag främja och understödja.

Organisationsfärer

För att på ett mer precist sätt kunna prata om organisering behöver vi också definiera en rad begrepp. Vi kommer dels att prata om tre olika organisationsfärer, och sedan för dessa sfärer ge exempel på organisationer som kan förekomma inom dem. Slutligen kommer vi att, utifrån hela den begreppsapparat vi byggt upp hittills, försöka säga något om vilka typer av organisationer vi främst behöver och hur de kan tänkas verka för att uppnå ett så bra resultat som möjligt. De organisatoriska sfärerna i sig förutsätter inte organisationer, utan sfärerna finns oavsett organisationsgrad. Men där organisationer finns kan de något sänkas placeras in i någon av sfärerna.

Den första är *massfären*. Här befinner sig organisationer som deltar i stora sociala rörelser, som fackföreningar, proteströrelser, medborgarrättsrörelser, breda miljörörelser, och annat. Typiskt för dessa är att deras sammansättning är bred och brokig, bestående av folk som delar mer eller mindre vaga idéer eller intressen och försöker att tillsammans agera för dessa på en masskala.

Massfären kan beroende på historisk tid och geografisk plats vara mer eller mindre välorganiserad, och består i sin organiserade form typiskt inte av en enskild organisation utan ett myller av organisationer. Dessa organisationers mål kan vara väldigt specifika och kortsiktiga, som införandet, förhindrandet eller avskaffandet av en viss lag, eller vagare och näst intill permanenta, som att kontinuerligt kämpa för en viss gruppens specifika behov och intressen.

Sedan har vi den *specifikt revolutionära sfären*. I denna sfär finns organisationer med relativt väl formulerade radikala ideologier, som vanligtvis har en hög grad av teoretisk och taktisk enighet. De agerar på olika sätt för att främja en väldefinierad uppsättning teorier och praktiker i sociala rörelser och på andra håll där olika ekonomiska och politiska kamper pågår. De politiska teorier och praktiker som organisationer i denna sfär ger uttryck för är uttryckligen revolutionära, i bemärkelsen att de ser en radikal social förändring som oundviklig för att vi ska kunna ha ett hållbart samhälle.

Den tredje är *mellansfären*. Den här sfären består av organisationer som är relativt radikala men generellt inte har så stor teoretisk och ideologisk enighet och är inte heller nödvändigtvis uttryckligen revolutionära. Organisationer eller nätverk uppstår i denna sfär ofta ur kamper och initiativ i de andra två sfärerna. Det kan exempelvis handla om en mer militant gruppering i en stor fackförening eller

⁹ Se exempelvis <http://blackrosefed.org/anarchopac-critique-of-seizing-state-power/>

¹⁰ Löst översatt från Errico Malatesta, *The Method of Freedom: An Errico Malatesta Reader*, ed. Davide Turcato (AK Press, 2014), 281-2.

annan massorganisation, där folk med något olika ideologisk ingångspunkt går ihop för att försöka driva igenom krav och politik som organisationen tycks vara oförmögen eller ovillig att göra av olika skäl som exempelvis toppstyrning, byråkratisering, eller förlamande reformism.

Omvänt kan organisering uppstå i denna sfär som resultatet av att specifikt revolutionära politiska organisationer samlas och formar nätverk eller fronter för samarbete i väldefinierade frågor, som exempelvis antifascism eller antikapitalistisk miljökamp. Detta sker generellt för att tillsammans kunna utöva ett större inflytande inom sociala strukturer och rörelser eller i samhället i stort. Mellansfären är taktiskt intressant eftersom den kan fungera sammanlänkande mellan massfären och den specifikt revolutionära sfären, och i tider av låg aktivitet och organisationsgrad i massfären kan mellansfären vara en bra utgångspunkt för bredare organisering för de som befinner sig i den specifikt revolutionära sfären¹¹.

Förutom dessa sfärer kan en också prata om två drivkrafter som i olika utsträckning tenderar att ligga till grund för organisationers existens och praktik. De är inte ömsesidigt uteslutande utan finns tvärtom i princip alltid båda med i olika grad. Å ena sidan finns det organisationer vars existens är sprungen ur vardagsbehov – exempelvis fackföreningar, boendeorganisationer, grupper och nätverk för ömsesidig hjälp, och så vidare.

Å andra sidan finns det organisationer som har en mer indirekt eller obefintlig koppling till vardagliga kamper och istället baseras på ideologisk samstämmighet, exempelvis aktivistgrupper eller politiska grupper av olika slag där en går med främst för att en identifierar sig med gruppens idéer och samhällssyn. Ingen av dessa drivkrafter är automatiskt problematisk, men de kan, som vi ska se senare, bli det under vissa förutsättningar.

Grovt sett kan en också tala om att organisering i massfären tenderar att dra något åt ett mer ”pragmatiskt” kortsiktigt och reformistiskt håll, eftersom den är så intimt förknippad med samhället som det ser ut idag både vad gäller dominerande ideologier och de kanaler för förändring som människor uppmuntras att rikta in sig på, och eftersom massfären präglas av en uppsjö av politiska tendenser och även innehåller närmast apolitiska deltagare som inbördes inte har en tydlig gemensam linje.

I den specifikt revolutionära sfären finns det tack vare det ideologiska fokuset en tendens (men inte en garanti för) att bevara radikala synsätt och praktiker¹², eftersom det inte finns något självändamål med att kompromissa med dessa, samtidigt som organisationerna dels drar till sig människor utifrån som genomgått en politisk radikaliserings, och dels kan reproducera sin politiska radikalitet genom sin egen interna sociala process – produktionen och utvärderandet av ideologi, teori och praktik.

Organisering, ideologi, och social påverkan

Hur ska minoriteter med väldefinierade politiska idéer, speciellt revolutionära sådana, förhålla sig till olika organisationer och sociala kamper? Går det att bygga en stor rörelse med radikal ideologisk skärpa? Å ena sidan finns här en tydlig risk att bli en ideologiskt och politiskt väldefinierad men praktiskt och socialt isolerad grupp. Å andra sidan är problemet med övertydlig ideologi i vardagskamper också uppenbart – om vår styrka i sådana kraftmätningar bygger på vår kollektiva

11 Ett exempel på organisatoriska resonemang kring mellansfären (här kallad ”intermediate level”) kan hittas i denna föreläsning av Miami Autonomy and Solidarity (MAS), som senare anslöt sig till den anarkistiska federationen Black Rose Anarchist Federation: <http://blackrosefed.org/towards-mass-movements-intermediate-analysis/>

12 Notera att ”radikal” inte alls automatiskt betyder bra eller fungerande, vare sig när det gäller teori eller praktik.

gemenskap, så kan det innebära problem om vi begär renhetstest av de som ansluter sig till ett fack, en kvartersförening mot hyresvräkningar, eller något annat liknande initiativ.

Vi står alltså inför ett mycket gammalt problem rörande ideologi och behovsbaserad massorganisering. Historiskt har detta kunnat leda snett på flera sätt. Dels har det förekommit en auktoritär och elitistisk tendens att se den egna politiska minoriteten som upplyst förtrupp, och den stora massan – arbetarklassen – i behov av denna främmande upplysning utifrån. Ideologin sätts här främst och kampen blir kampen om makten för det egna partiet, istället för att stärka strukturer av ömsesidig hjälp och främja självorganisering. De auktoritära medlen kan rättfärdigas både med de förväntade målen och som en historisk nödvändighet.

I kontrast till inställningen ovan finns det en som sätter fokus på människors vardagskamper och tilltro till att dessa organiskt leder till det medvetande som behövs för att formulera radikala politiska krav och bygga rörelser för radikal social förändring. Det här är i grunden bra, men risken är att en övertro på det spontana kombinerad med rädslan för att påverka ett skeende ger upphov till politisk passivitet. Varje försök att påverka rörelser och varje försök att formulera en specifikt revolutionär politisk linje kan då ses som ett slags oönskat eller farligt inflytande, och leder i värsta fall till de revolutionära gruppernas praktiska självalienerande från breda politiska kamper.

Här kan det vara värt att återvända till några om de äldsta insikterna som den anarkistiska rörelsen sitter på i denna svåra fråga. Några av Mikhail Bakunins främsta bidrag till anarkistisk teori har nämligen att göra med just denna frågeställning. Bakunin menade bestämt att arbetarklassens frigörelse endast kunde ske genom dess självorganisering. Han menade vidare att arbetarklassen, i sin kamp i vardagen införskaffade sig en ”historisk erfarenhet”, som instinktivt tenderade att göra dem till socialister. Denna tendens hade förstås en rad mottendenser, inte minst borgerlig propaganda, men resonemanget visar ändå att Bakunin sällar sig till dem som anser att självorganiseringen och de egna kamperna är arbetarklassens och socialismens bästa skola.

Men han såg samtidigt en aktiv roll för ”revolutionärer”. Han menade att dessa inte kan tillföra arbetarklassen något den inte redan har, men att de med sin organisering, agitation och närvaro i sociala kamper kan hjälpa till att förvandla denna historiska ”instinkt” till en ”medvetenhet”:

*’Det enda som revolutionärerna därmed ”tillför” är ”ett mer exakt uttryck, en ny och mer samstämd form till proletariats redan existerande instinkter [...] [som] kan främja och påskynda utveckling [...] [och] ge dem en medvetenhet om vad de har, vad de känner, av vad de redan instinktivt önskar, men det kan aldrig ge dem något de inte har”.*¹³

Anarkister behöver både våga propagera öppet för anarkismen, och samtidigt ta ner den på jorden. Anarkismen är inte en lös ideologisk sfär fritt hängande i luften, utan utgörs historiskt av de tankar och idéer som vanliga människor före oss – människor precis som oss – formulerat med utgångspunkt i hur de upplevde sin omgivning. Vi behöver göra precis samma sak. Vi är redan en del av arbetarklassen¹⁴ och dess ständiga politiska rörelse, och det vi vill är att bidra med vår syn på hur vi kan förändra det här samhället i grunden till vår fördel, och slutligen till avskaffandet av alla hierarkiska sociala maktordningar.

¹³ Citerat från <https://anarkism.info/2018/01/22/bakunin-brand-och-social-organisering/>

¹⁴ Arbetarklassen ska här ses i bred bemärkelse, som inkluderande alla som på ett direkt eller indirekt sätt tvingas förhålla sig till den kapitalistiska logiken och exploateras av den; lönearbetare, hemarbetare, arbetsfria, sjukskrivna, studenter, pensionärer, de flesta egenföretagare, osv.

Arbetarklassen kan och har historiskt utvecklat egna politiska och ideologiska idéer i sin egen självorganiserade kamp, och anarkismen är en distinkt tendens bland dessa som propagerar för vissa metoder. Här gäller det att ha en ödmjuk syn både på massorganisering och specifikt revolutionär organisering – ingen sitter med alla svaren, men de specifika revolutionära organisationerna försöker åtminstone att stimulera formulerandet av nya frågor såväl som nya svar, och för anarkisters del också propagera för ett visst sätt att nalkas organisering, sociala rörelser och radikal social förändring, med de medel som anarkister tror är mest effektiva och bäst förenliga med tilltänkta mål, vilket bland annat innebär självorganisering, direkt aktion och icke-hierarkiska organisationsformer.

Organisatorisk dualism

I mer modern tappning kan dessa idéer benämnas som *organisatorisk dualism*. Det är en form av organisering som klargör spänningen mellan ideologi och behovsbaserad masspraktik, samtidigt som den förkastar elitistiskt och auktoritärt förtruppstänk till fördel för en aktiv och intervenerande men ödmjuk specifik anarkistisk organisering. En organisering som inte ser sig själv som den sociala förändringens lokomotiv eller ledare, utan som en av många delar av den, en potentiell organisk kraft inom rörelsen som kan hjälpa till att omvandla historiska instinkter till en politisk medvetenhet – som lär lika mycket som den lärs av sin omgivning av sociala rörelser och massorganisering.

Det kan tyckas att idealfallet vore att samla så många som möjligt i en radikal organisation där alla har ungefär samma utsikter i frågan om hur de sedan ska agera politiskt för att förändra samhället, och vad ungefär denna förändring förhoppningsvis resulterar i. Men det är uppenbart att det historiskt sällan har sett ut så, eller ens varit önskvärt, och att människor inte bara övertygas av bra argument för en given politisk linje. Agitationen är inte meningslös, men på egen hand är den otillräcklig. Lika mycket som vi behöver formulera och sprida radikala idéer, lika mycket måste vi utveckla praktiska metoder som dels kan lösa våra problem på kort sikt, dels agera grundbultar för radikal social förändring på lång sikt.

Organisatorisk dualism förespråkar bildandet av specifika revolutionära organisationer, och samtidigt ett djupt deltagande i breda sociala rörelser. Detta gör att vi varken behöver offra vår radikala vision eller den kollektiva styrkan i massorganisering. De två kan, formulerat med vår nya begreppsapparat, för det mesta inte existera i samma sfär. Men de kan båda existera. Separata organisationer i den specifikt revolutionära sfären och organisering i massfären. Förutom att lösa detta problem betonar också den organisatoriska dualismen vikten av synergin mellan dessa två organisatoriska sfärer.

Det är nämligen inte bara så att dualismen bevarar en radikal organisations teoretiska skärpa. Själva länken till de sociala rörelserna i massfären är så viktig att en specifik revolutionär organisation är steril och livlös utan den. Organisationen kommer varken att kunna formulera meningsfull teori och praktik när den inte har någon förankring i breda rörelser, eller ha någon väg att på ett djupgående sätt främja att sådan teori och praktik sprids utanför en begränsad krets av de närmast intresserade.

Här är det viktigt att särskilja organisatorisk dualism från taktiker sprungna ur ideologier som inte bara strukturerar specifikt revolutionära organisationer på ett hierarkiskt och centraliserande sätt utan också ser annorlunda på deras syfte. De politiska tendenser som ser den specifika revolutionära gruppen som mer ”upplyst” och som en förtrupp eller elit, ser ofta också den egna organisationen som embryot till en revolutionär massorganisation som ska ”leda” arbetarklassen och agera i dess ställe. Allt detta förkastar den organisatoriska dualismen. Sociala rörelser och organisationer i massfären ska varken tas över eller användas som ett medel för att öka medlemsantal på sin egen väg mot makten, och den specifika revolutionära gruppen är inte subjektet som organiseringen utgår från eller en upplyst elit som vet bättre än alla andra.

Istället ligger fokus på organisationerna och rörelserna i massfären och delvis i mellansfären. Det är här det mesta av det konkreta praktiska arbetet sker, med organisering på arbetsplatser eller i bostadskvarter, i frågor om reproduktion eller antifascism, i miljörörelser, i skapandet av fysiska eller sociala platser som är en del av infrastrukturen av ömsesidig hjälp, och så vidare. Den specifika revolutionära organisationen är istället platsen dit anarkister drar sig undan för att utvärdera och bygga nya teorier och metoder. Den organisatoriska dualismen är alltså anti-elitistisk, och ser inte sin roll som tillförandet av något "främmande" in i de sociala kamperna, utan att stimulera något som redan finns där, och att på jämlika villkor propagera för en specifik syn på organisering och samhällsförändring.

Stora sociala omvälvningar, som revolutioner, har mer att göra med klasser än enskilda organisationer eller ideologier. Vad det betyder i praktiken är att basen för en revolutionär rörelse troligtvis inte kommer att utgöras så mycket av en ideologisk övertygelse som av praktisk nödvändighet. Ideologier finns förstås alltid där, och de kan göra stor skada eller nytta i givna historiska skeden. Men om vi vill se en förändring där människor själva tar makten över sina liv, så behöver detta främst ske direkt i människors vardag, och inte i ideologiskt baserade organisationer som saknar den direkta kopplingen till dessa vardagssituationer, och därför riskerar att underminera snarare än främja självorganisering om de sätter den egna organisationen och ideologin i första rummet.

Mobilisering och massifiering

Här behöver vi också introducera ett sista begreppspar – *mobilisering* och *massifiering*. Mobilisering är att organisera stora enskilda samlingar (oftast) i massfären, exempelvis en stor antikrigs-demo eller en protestdag mot politiska, ekonomiska eller sociala missförhållanden. Mobilisering har absolut en roll att fylla, men får inte förväxlas med massifiering. Att få ut många på en, eller till och med flera, stora demonstrationer eller massaktioner är inte detsamma som att den faktiska graden av organisering har ökat i någon av sfärerna. Och sett långsiktigt, så är det detta senare, ökad mängd, kvalitet och täthet när det gäller banden mellan myllret av våra organisationer, sociala rörelser och strukturer av ömsesidig hjälp, som är målet. Det är detta som kallas för massifiering.

Ett exempel på mobilisering och massifiering skulle kunna vara kampen kring begränsningar i konflikträtten i Sverige. Där tillfälliga mobiliseringar kan spela en roll när det gäller att sätta press på makthavare och andra samhällsaktörer, synliggöra konfliktlinjerna, samt ge oss möjligheten att öva och inhämta viktiga erfarenheter, är det viktigaste potentiella resultatet om vi tänker långsiktigt inte främst en rad lyckade demos eller aktioner som lockar mycket folk, utan exempelvis välfungerande tvärfackliga nätverk och andra organisatoriska strukturer som kan bidra till att öka vår förmåga i kollektiva kamper och öka tätheten i vår organisering genom ett pågående utbyte av idéer, praktiker och resurser.

Det finns en vanlig missuppfattning om att de som är revolutionärer skulle ignorera kamper för gradvisa förbättringar här och nu. Detta stämmer inte, men den viktiga distinktionen är att revolutionärer inte ser dessa gradvisa förbättringar inom systemet som tillräckliga och därför försöker att agera för att förbättra vår vardag på ett sätt som också bygger upp långsiktig revolutionär potential. Den potentialen består i vår analys till stor del av strukturen av ömsesidig hjälp som vi genomgående diskuterat. När rörelser självorganiserar sig och kämpar för förbättringar i sin vardag så har detta dessutom ofta ändå som bieffekt en gynnsam påverkan på det parlamentariska läget.

Men det kan inte poängteras starkt nog hur viktigt det är att organiseringen inte fastnar i att enbart försöka rädda eller utöka delar av välfärdsstaten eller påverka andra reformistiska och legalistiska förhållanden. Om sådana kamper förs på ett sätt som inte är fokuserat på att öka vår självorganisering och kapaciteten hos våra strukturer av ömsesidig hjälp, så kommer vi stå lika tomhänta efter att kampen

avslutats som valfunktionärer efter ett avslutat val. Oavsett om sakfrågan vunnits eller ej, så har då inte vår kapacitet till självorganisering utökats, och även vid en vinst kan vi på lång sikt ha underminerat vår egen position och omdirigerat potentiell motmakt och energi till parlamenten.

Specifika anarkistiska organisationer

Varför då exempelvis förorda specifika anarkistiska organisationer, och inte bara en mer brett definierad utomparlamentarisk aktivistgrupp? Den här texten ska inte uppfattas som att den specifikt anarkistiska gruppen är den enda rimliga organisationsformen för anarkister. Ibland kommer förutsättningarna för detta inte finnas, och ibland gör mer vagt definierade aktivistgrupper en hel del bra jobb. Men givet samma förutsättningar, anser jag att den specifikt anarkistiska gruppen har flera fördelar både när det gäller att främja självorganisering och anarkismen som teori och praktik.

Den första är att den ger den politiska organiseringen en större politisk skärpa. Vagt formulerade plattformar och organisationer som trots en till synes enhetlig linje (exempelvis utomparlamentarisk, frihetligt socialistisk, osv) ändå rymmer motstridiga teoretiska och ideologiska tendenser kommer att få mycket svårare att hitta och utveckla en skarp politisk linje. Detta kommer att öka risken för interna stridigheter och maktkamper som tar energi från viktigt arbete, resultera i att analysen implicit blir den av en dominerande tendens i gruppen och att de andra tendenserna suddas ut, eller leda till att en skarp teoretisk analys uteblir och olika vagt sammanhängande aktioners enda röda tråd blir någon slags aktivistisk självidentifikation.

Den andra är att så starkt som möjligt motverka auktoritära, hierarkiska och centraliserande tendenser inom rörelsen, och även om anarkismen på intet sätt är immun mot sådant, så är den ändå den bästa teoretiska utgångspunkten. En av de återkommande fallgroparna historiskt inom den revolutionära rörelsen tycks vara just hierarkiska och centraliserande organisationsformer och ideologier, som leder till att organisationer både byggs upp och agerar på ett sätt som riskerar att göra dem till bromsklossar snarare än drivkrafter när det gäller radikal social förändring. Anarkismens syn på staten som en aktivt självreproducerande maktdynamik (exempelvis till skillnad från idén att staten enbart är ett verktyg för klassförtryck) är också viktig för att kunna bygga en livskraftig infrastruktur som på lång sikt blir ett potentiellt alternativ till staten.

Även när organisationer och rörelser bekänner sig till en slags horisontalistisk praktik så är de inte fullgoda substitut för specifik anarkistisk organisering¹⁵, utan kan i sin ”opolitiska” framtoning leda om till att tjäna reformistiska, liberala, eller auktoritära syften. Förutom att erbjuda en skarp kritik av alla auktoriteter och sociala hierarkier bidrar anarkismen också med en uppsättning konstruktiva metoder som brett kan sammanfattas som förebildande (prefiguration), direkt aktion, och ömsesidig hjälp. Vi har en rik historia av teori och praktik som idag tyvärr för en alltför undanskymd tillvaro, något som skulle kunna ändras om det fanns fler sammanhang där anarkister kunde diskutera och utveckla anarkistisk teori och praktik.

För att kunna genomföra kraftmätningar på kort sikt samt växa på lång sikt och på ett sätt som potentiellt lovar självorganisering på stor skala, behöver vår organisering alltid stå i motsatsförhållande till stat och kapital, och inte överges vid åsynen av första bästa parlamentariska parti som lovar att återställa socialdemokratien eller exempelvis försöker göra den livskraftig på lokal nivå. Organiseringen behöver alltså vara antiparlamentarisk snarare än utomparlamentarisk för att bäst sammanfalla med utvecklingen av strukturer av ömsesidig hjälp¹⁶.

15 Se exempelvis här om horisontalism och anarkism <https://anarkism.info/2018/07/26/horisontalism/>

16 Här finns ett exempel på en kritik av parlamentariska aspirationer från till synes ”frihetligt socialistiskt” håll: <https://anarkism.info/2019/03/15/socialistiska-politiker-kommer-inte-att-radda-oss/>

Inte sällan kommer våra sociala kamper ändå att få positiva bieffekter på det parlamentariska eller legalistiska läget, och det är bara bra. Men vi får inte låta det kontrollera våra medel eller mål, och hur vi organiserar oss. Annars riskerar vi att tappa det långsiktiga perspektivet och istället hamna i ett kortsiktigt ”brandsläckande” som i praktiken resulterar i att ”autonoma” grupper ägnar sig åt socialdemokratisk politik, utan att öka vår organisatoriska kapacitet eller bygga någon reell självorganiserad motmakt.

Förespråkandet av organisatorisk dualism och specifika anarkistiska organisationer konstrueras ofta på ett sätt så att exempelvis anarkosyndikalism anses falla utanför dess ramar. Enligt mig behöver det inte bli så. Den viktigaste följden av distinktionen mellan behovsbaserade och ideologiskt baserade organisationer är inte att en organisation strikt behöver vara det ena eller det andra, utan att *den måste vara medveten om vad det är den försöker vara*. Det finns formuleringar av anarkosyndikalism¹⁷ som på ett väldigt nyktert sätt är medvetna om detta. Anarkosyndikalister kan enligt mig med fördel använda begreppsapparaten som presenteras här, och helt enkelt utarbeta en strategisk variation på den specifika politiska organisationens roll¹⁸.

Slutligen ska inte argumentationen för specifik anarkistisk organisering ses som ett sekteristiskt avfärdande av andra icke-anarkistiska former av specifik utomparlamentarisk politisk organisering. Det kan ske ett bra samarbete och utbyte med sådana grupper, men i min mening kan det göras på ett mer produktivt sätt om alla tendenserna kan utarbeta sina politiska linjer tydligt inom sin egen organisation, istället för att rymma allt i en och samma.

Kort sammanfattning av teorin

Vi som anarkister måste vara djupt involverade i sociala rörelser och organisationer i massfären och mellansfären, och samtidigt med fördel använda specifika anarkistiska organisationer för att dra oss tillbaka för att utvärdera och utveckla teori och praktik. På detta sätt kan vi både bevara ideologisk skärpa och samtidigt ha verkligt inflytande i befintliga sociala kamper. Den föreslagna analytiska linsen genom vilken detta görs är ramverket skissat tidigare, där vi ser på alla samhällsliga kamper som kraftmätningar, i vilka vi behöver bli så starka som möjligt med hjälp av en mångsidig infrastruktur av ömsesidig hjälp. Denna infrastruktur kan sedan anta en transformativ roll i en revolutionär situation.

Vi behöver göra detta på ett sätt där vi hela tiden strävar efter att höja organiseringsgraden, och länka samman våra organisationer för att göra infrastrukturen av ömsesidig hjälp tätare och tätare – alltså det vi kallar för massifiering. Anledningen till att just specifika anarkistiska organisationer är lämpliga är att anarkismen i sin kritik av auktoritet och hierarkier är den bäst lämpade ideologiska komponenten för att lyckas bygga upp verkligt autonoma strukturer av ömsesidig hjälp, samt för att dess positiva innehåll i form av direkt aktion, betoning på förebyggande praktiker, och ömsesidig hjälp passar som handen i handsken för att maximera chansen att allt detta kan ta formen av den nya världen som byggs i skalet av den gamla under självorganiserade former.

17 Se exempelvis Solidarity Federations pamflett ”Fighting For Ourselves”: <http://libcom.org/library/fighting-ourselves-anarcho-syndicalism-class-struggle-solidarity-federation>

18 Detsamma gäller en del aktivistgrupper som försöker omdefiniera sig som sociala fack. Det är också ett sätt att medvetet förhålla sig till ideologiska såväl som behovsbaserade hänsyn.

Slutord

Den här texten är ett försök att skissa en slags anarkistisk helhetssyn på social organisering och radikal social förändring. Omfånget är förstås större än vad en kort text ger utrymme till, och därför har många delar behövt vara kortfattade. Texten ska ses som en skiss och ett exempel på hur anarkister kan förhålla sig till organisering och sociala kamper. Fördelen med en sådan helhetssyn är att de av oss som finner den användbar kan, vad vi än gör, ställa oss frågan hur våra aktiviteter, aktioner eller organisationer förhåller sig till helheten, och om de uppfyller de roller vi tror att de borde ha på vägen mot radikal social förändring.

Därifrån handlar det sedan förstås om en process av att ständigt stöta och blöta praktik, som sedan utvärderas och formas om av våra erfarenheter. Ibland kommer vi när vi jämför det vi gör mot den teoretiska skissen behöva justera vår praktik, ibland kommer det att innebära att vi baserat på våra erfarenheter behöver justera skissen. Förhoppningen jag har är att den här texten kan ge grupper och individer en slags referenspunkt från vilken de kan inleda eller fortsätta sådant arbete, och låta sig inspireras av de delar de tycker är användbara.

Om vi ska göra anarkismen till en stark social kraft i världen i allmänhet och Sverige i synnerhet, så behöver vi diskutera frågor av den här typen mycket mer, och även skapa de organisatoriska utrymmen där detta kan ske. Därför tror jag att försök till att formulera sådana här skissartade ramverk är en viktig början på att föra den diskussionen i teori och praktik.